

Irländsk Varghund

Rasanpassad Avelsstrategi

Version 1 2005-12-02

Inledning

Svenska Irländsk Varghund Klubben startade sitt arbete med RAS genom enkäter till medlemmarna. En enkät år 2003 och ytterligare en år 2004 men med en ganska låg svarsfrekvens.

Klubben har förankrat arbetet med RAS genom information i medlemstidningen, klubbens hemsida samt kallat till så kallade RAS-träffar vid två tillfällen. Dessutom har klubben informerat om och presenterat förslag till RAS-dokument vid klubbens årsmöte och i samband med detta begärt in synpunkter om detsamma. RAS-dokumentet har varit/är tillgängligt för medlemmarna på klubbens webbsida.

Historia

Den Irländska Varghundens hemland är som dess namn säger, Irland, där den fram till 1600-talet användes till jakt på varg och hjort. Den användes också för jakt på de vargar som hemsökte stora delar av Europa på den tiden.

Vargens gradvisa utrotning och en kontinuerlig efterfrågan från utlandet reducerade vid slutet av 1600-talet antalet irländska varghundar på Irland, nästan till gränsen för utrotning.

En engelsk kapten vid namn GA Graham införskaffade några av de få kvarvarande jakthundar av varghundstyp som fanns på Irland. Med tillskott av Hjorthundsblod och tillfälliga inkorsningar med borzoi och grand danois fick han fram den hundtyp som vi idag ser. Den irländska varghunden erkändes som ras 1879.

Den första irländska varghunden kom till Sverige 1931, från Norge. Tikens namn var Alice of Wonderland och ägdes av Carin Lindhé, Kennel Mountebank. Fru Hanna Hauffman, Kennel Shepherd importerade tiken S Ch Steying Coleen, född 1929. Hon blev mor till den första svenskfödda kullen efter Bournstream Leo. Bournstream Leo var för övrigt den första hanhund som importerades till Sverige från England och ägdes även han av Carin Lindhé, Kennel Mountebanks.

Rasklubb

Svenska Irländsk Varghund Klubben bildades 1976. Klubben har idag 243 medlemmar.

Svenska Irländsk Varghund Klubbens (SvIVK) ändamål är att väcka intresse för irländsk varghund, främja avel av mentalt sunda, bruksmässigt och exteriört fullgoda irländska varghundar samt bevara rasens specifika egenskaper i enlighet med rasstandarderna för irländsk varghund.

Med sunda hundar menas hundar i normalt hull och i god muskulär kondition. Attityden skall vara lugn och vänlig men ändå bestämd och självsäker. Den får absolut inte vara aggressiv.

Med exteriört goda hundar menas typmässigt goda hundar. Med typ menas de detaljer som utgör rasen irländsk varghund och som klart skiljer den från varje annan ras. Detta beskrivs detaljerat i rasstandarderna för irländsk varghund

Beskrivning av rasen idag

I dag är rasen allmänt utbredd i Sverige och det föds 150 - 200 valpar/år.

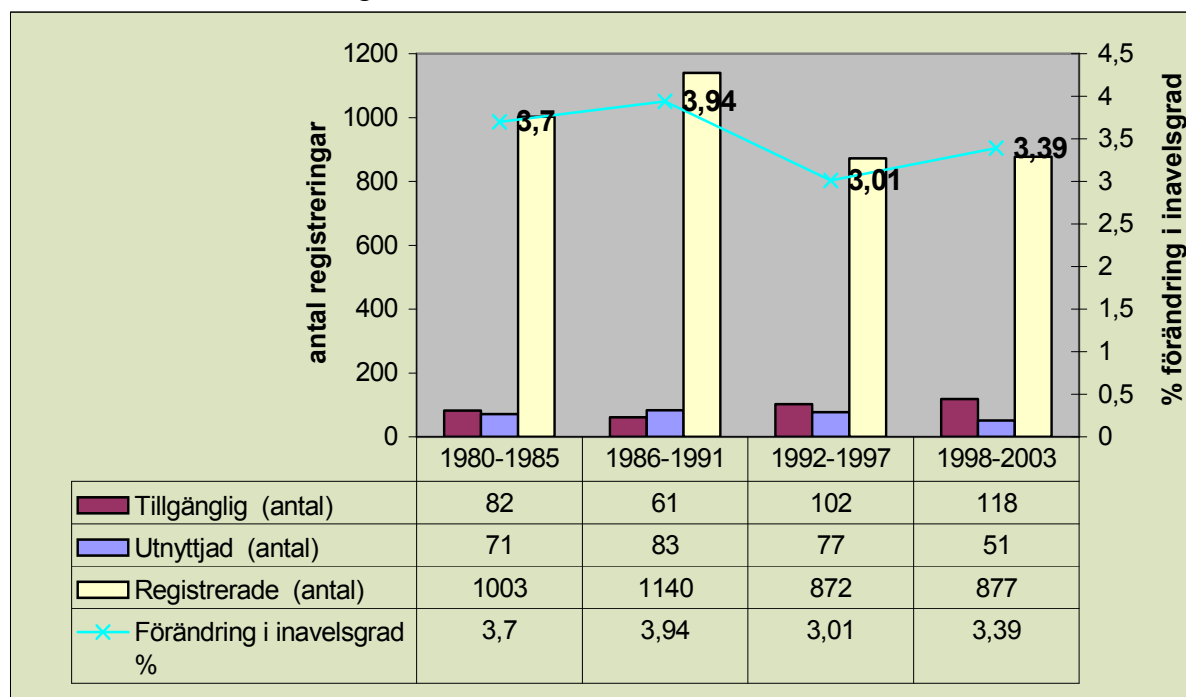
Den irländska varghunden används inte längre för jakt i Sverige. Den är framför allt en sällskapshund, vilket påverkat den mentala utvecklingen av rasen.

Den tillgängliga avelsbasen har varit och är liten, vilket har påverkat den genetiska variationen och försvårat möjligheten att bromsa upp de hälsoproblem som uppstått i rasen.

Den tillgängliga avelsbasen har emellertid ökat under de sista åren, (se diagram på nästa sida).

Populationsanalys

Populationsanalysen är utförd med hjälp av programmet ”Lathunden”, Genetica AB/Per-Erik Sundgren

Enligt diagrammet var den tillgängliga avelsbasen liten fram till 1997. Den tillgängliga och den utnyttjade avelsbasen har varit ungefär lika stora under samma tid, vilket visar att det mesta av möjligheterna att vidga avelsbasen redan utnyttjats. Därefter har den tillgängliga avelsbasen ökat och hamnar inom ett acceptabelt antal individer. Detta visar att det finns möjligheter att bredda avelsbasen genom att bättre utnyttja den registrerade hundstammen. Förändringen i inavelsgrad pendlar mellan 3 – 4 % men har tenderat att bli lägre de sista 10 åren.

Hälsa

Svenska Irländsk Varghund Klubben har försökt att kartlägga hälsan för den irländska varghunden i form av enkäter, utskickade under 2003 och 2004 till alla kända hundägare och uppfödare. Enkäten 2003 omfattade alla då levande irländska varghundar, och det inkom svar som omfattade 156 hundar, därav 58 hanar och 98 tikar. Den enkäten gav endast information om de åkommor de då levande hundar drabbats av, därför beslutades det att en ny enkät skulle skickas ut som omfattade alla irländska varghundar födda 1980-2003 gällande både levande och avlidna.

Det inkom svar som omfattade 266 hundar varav 113 var hanar och 153 tikar, alltså något mer än i den första enkäten, den gav dock en bild av hälsostatusen på dessa hundar från födsel till bortgång. Det kan i sammanhanget noteras att det mellan år 1980 och 2003 föddes (enl. SKKs register) 3975 valpar i Sverige. Det vill säga att endast 6,7% av alla hundar födda under åren 1980 till 2003 kom med i enkäten, vilket måste betraktas som ett litet underlag för en god bedömning av hälsoläget, då information om 93,3 % av hundarna saknas.

Dessutom inhämtades data från fyra försäkringsbolag, Agria (år 1995 – 2003), Folksam (år 1999 – 2003), Sveland (år 1999 – 2003) samt IF (år 1999 – 2003).

Resultat för undersökning av höftledsdysplasi, armbågsledsarthros och ögon registrerade under de sista 10 åren hämtades från SKKs register.

De enkätsvar och den information som inhämtats från försäkringsbolagen och SKKs centralt registrerade veterinärdata ligger till grund för nedanstående information om hälsan på den Irländska Varghunden.

Hälsoproblemen är graderade i den ordning de presenteras.

1. **Cancer/tumör**

Enligt enkät, dödsorsak i 26,5 % av fallen.

Den vanligaste typen av cancer hos irländsk varghund är skelettcancer.

Det förekommer även andra typer av cancer, men skelettcancer är den dominerande formen.

2. **Hjärtproblem**

Enligt enkät var hjärtproblem dödsorsak i 17,4 % av fallen.

Enligt försäkringsbolagen

Folksam 2,7 %

Agria 26,8 %

Sveland 23 %

IF 42,5 %

Resultaten från de olika försäkringsbolagen ger en något oklar information då det måste sättas i relation till hur många hundar som är försäkrade i respektive bolag.

3. **Pneumoni (Lunginflammation)**

Lunginflammation drabbar irländsk varghund i större omfattning än andra raser. Trots upprepade försök att finna en orsak har det ännu inte lyckats. Enkätsvaren visar på att problemet troligtvis har ökat. Lunginflammation visade sig vara orsak till 14,3 % av dödsfallen.

Enligt försäkringsbolagen

Folksam dödsfall 4,2 %

Agria dödsfall 7,8 % , 13,5 % behandlade.

Sveland dödsfall 36,6 % , 6,12 % behandlade.

IF diagnos i 35,6 %

Som i tidigare kommentar till resultat från försäkringsbolagen, måste procentsiffran sättas i relation till antalet hundar försäkrade i respektive bolag, vilket är okänt.

4. **Skelettrelaterade sjukdomar**

Sjukdomar i skelettet (cancer undantaget) är inte ett stort problem i rasen enligt enkäten.

Eftersom det inte finns krav på röntgenundersökningar för HD/AD finns det inte heller något stort undersökningsmaterial att tillgå.

Enligt utdrag ur SKKs veterinärdata är totalt 387 hundar undersökta för höftledsdysplaci och 67 hundar undersökta med avseende på artros. För tiden före 1985 finns inga officiella resultat för HD och för AD inga resultat före 1990 under veterinärdata på SKK.

HD u.a. 92,5 %, anmärkning på 7,5 % totalt 387 hundar undersökta mellan 1985-2003.

Artros u.a. 82,1 %, anmärkning på 17,9 % totalt 67 hundar undersökta mellan 1990-2003.

Det finns dessutom rapporter om enstaka fall av osteochondrose, patellaluxation och tillväxtrubbningar i radius och ulna.

5. **Porto-systemisk shunt**

Porto-systemisk shunt är en medfödd, genetiskt nedärvd, missbildning som nästan alltid leder till en mycket tidig död. Ibland, men mycket sällan, är det möjligt att rätta till felet kirurgiskt, och då endast vid en tidig upptäckt. Det går att testa valpar redan vid 7 veckors ålder, för att finna drabbade individer. De flesta uppfödare gör denna test och den är frivillig.

Enligt enkät sades 42,5% av hundarna vara testade, 11% visste inte och 46,6% var inte testade.

Försäkringsbolagen rapporterar att de betalat ut ersättning för

8 hundar sedan 1999 Folksam

5 hundar sedan 1995 Agria

6. Ögonsjukdomar

PRA (Progressiv Retinal Artrofi, näthinneavlossning) har påvisats hos ett tiotal irländska varghundar i Sverige totalt. En målinriktad och effektiv avel har förhindrat ytterligare fall. Varken i enkäten eller från försäkringsbolagen fanns det något rapporterat fall av PRA under de senaste 5 – 9 åren.

Det kan dock påpekas att ögonlysning med officiellt resultat endast finns på 23 hundar räknat fram till oktober 2004, då dessa resultat inte varit officiella tidigare för irländsk varghund. Enligt enkäten ögonlystets totalt 21 hundar, ingen hade tecken på PRA men en hane och en tik hade katarakt.

7. Övrigt

Enligt enkäten har det framkommit att det förekommer en del problem med tänder och käkar på den irländska varghunden. Trånga käkar som medfört problem att äta och tandbortfall, då oftast P4. I flera fall har problemen med de trånga käkarna förbättrats med stigande ålder.

Det har också rapporterats om enstaka fall av andra sjukdomar som t ex. epilepsi, Von Willebrands syndrom, magomvridning och sköldkörtelproblem men dessa ses inte som ett problem i rasen i nuvarande läge.

Mentalitet

Enligt enkäterna är mentaliteten i det stora hela god hos den irländska varghunden. Det har emellertid gjorts en del anmärkningar vad det gäller rädsla och i vissa fall aggressivitet.

Exteriör

Enligt enkäten fanns det inte några direkta synpunkter på det exteriöra. En del tyckte att storleken på hundarna minskat och att de blivit mer lika sina släktingar den skotska hjorthunden. Det finns emellertid inget dokumenterat underlag för förändringar i exteriören förutom de som nämnts i enkäten.

Källor för information:

Enkät från 2003 och 2004 utformade och sammanställda av Anna och Thomas Blom finns att läsa på SvIVKs hemsida www.svivk.com

Utdrag ur SKKs Veterinärdata.

Standard för Irländsk Varghund SKK 2003-05-21, FCI-Standard 2001-04-02

Prioriterade områden.

1. **Hälsa**

Svenska Irländsk Varghund Klubben anser att hundens hälsa och välbefinnande kommer i första hand.

Klubben prioriterar avel som gynnar avkommans möjlighet till ett långt liv utan hälsostörningar.

Rasens utveckling är beroende av uppfödarnas val av avelsdjur samt den användning dessa får. Ärftlig variation är en förutsättning för rasens möjlighet att fortleva. Aveln måste vara målinriktad, långsiktig och hållbar. Med hållbar menas att den leder till en förbättrad hälsa, mentalitet eller funktion.

2. **Mentalitet**

Den irländska varghunden skall utstråla kraft, vitalitet, mod och harmoni. Hundarna ska vara konstruerade för sitt ursprungliga ändamål, jakt på varg och hjort, men med en mentalitet anpassad till dagens användning som en utpräglad sällskapshund.

Till avel skall användas hundar som ej uppvisar beteendestörningar i form av överdrivna rädlereaktioner eller aggressivt beteende i provocerade situationer.

3. **Exteriör**

Exteriör avel som uppfyller de krav som ställs i rasstandarderna för irländsk varghund.

Ur rasstandarderna ”*Irländsk varghund skall inte vara fullt så tung eller massiv som en grand danois. Den skall dock ha mer tyngd och massa än hjorthunden, som den annars typmässigt skall likna. Den skall vara mycket stor och respektingivande, mycket muskulös och kraftig men ändå elegant byggd. Rörelserna skall vara fria och aktiva, huvudet skall bäras högt med god halsresning och svansen skall bäras i en mjuk båge uppåt med lätt böjd svansspets.*

Irländsk varghund skall vara mycket storvuxen, vilket inkluderar såväl mankhöjd som proportionerlig kroppslängd. Den genomsnittliga mankhöjden för hanhund skall vara 81 – 86 cm och en rastypisk irländsk varghund skall utstråla kraft, mod och harmoni.”

Avel som gynnar god funktion, dvs. de ska vara konstruerade för sitt ursprungliga ändamål, jakt på varg och hjort med därför erforderlig styrka, snabbhet och uthållighet.

Avelsstrategi

Övergripande

Svenska Irländsk Varghund Klubben vill uppmuntra till avel av vänliga, nyfikna och modiga hundar.

Svenska Irländsk Varghund Klubben vill uppmuntra till och verka för ett ökat internationellt samarbete för att bekämpa genetiskt betingade sjukdomar i rasen.

Klubben kommer att sträva efter en genomsnittlig inavelsnivå i rasen som understiger 2,5 % beräknat över 5 generationer, dvs. en inavelsstegring med högst 0,5 % per generation. Rapport av populationsanalys och beräkning av inavelsgrad kommer varje halvår att publiceras i klubbens tidning. I samband med rapporterna kommer klubben att aktivt propagera för avel med en låg inavelsgrad och avel med ej närbesläktade individer.

Dessutom kommer statistik på hanhundsanvändning att presenteras. Där klubben rekommenderar att enskilda hanhundar inte bör vara far till mer än 25 % av de valpar som registrerats under 3 år.

Den irländska varghundens avelsdebut bör ske tidigast vid 2 års ålder, då hunden uppvisar en vuxen individs beteende (mentalitet) och då hunden i flera avseenden hunnit utveckla någon av de hälsostörningar som finns i rasen.

Avel och uppfödning skall ske i överensstämmelse med djurskyddslagstiftningen, Svenska Kennel Klubbens grundregler samt Svenska Irländsk Varghund Klubbens rekommendationer.

Strategierna presenteras i den ordning klubben har prioriterat dem.

Hälsa

Hjärtproblem

Svenska Irländsk Varghund Klubben har som målsättning att i 5 år framöver med start 2005 erbjuda hjärtundersökning av IV i samband med den årliga Special utställningen, till ett förmånligt pris. Klubben kommer aktivt att arbeta för att sänka antalet fall av hjärtsjukdom, genom information om sjukdomen och en rekommenderad allmän hjärtundersökning av avelsdjur.

Efter 5 år kommer undersökningsresultaten som inkommit att sammanställas och utvärderas i en rapport.

Klubben kommer aktivt att arbeta för att få ett bättre statistiskt underlag genom att som tidigare nämnts, på frivillig väg, begära in rapporter om dödsorsak på IV. Detta ger mätbarhet vid förändringar i rapporterade orsaker till dödsfall.

Cancer

Cancer är ju som bekant inte en ärftlig sjukdom i ordets rätta mening men förekommer oftare på vissa avelslinjer eller inom vissa familjer. Det vill säga att individerna ärver benägenheten att få cancer men där också miljön kan vara en bidragande faktor.

Klubben rekommenderar därför uppfödarna att vara uppmärksamma på sjukdomen och inte kombinera avelslinjer där det förekommer cancer som historik på föräldralinjerna, om det går att undvika.

Lunginflammation

Svenska Irländsk Varghund Klubben har som tidigare nämnts önskemål om inrapportering av orsak till dödsfall och den omfattar också sjukdomar i luftvägarna.

I dag vet vi inte varför det är så många hundar som insjuknar och dör i lunginflammation. Det finns teorier om att det beror på en genetisk disposition, att dessa individer har ett sämre immunförsvar. Kanske kan det i vissa fall vara individer som har ett försvagat hjärta som gör dem särskilt disponibla för lunginflammation.

Klubbens rekommendationer är, att inte kombinera avelslinjer där det förekommer eller har förekommit många fall av lunginflammation. Även här är rapport om dödsorsak ett hjälpmedel för att kunna följa utvecklingen och mäta förändringar.

Skelettrelaterade sjukdomar

För de skelettrelaterade sjukdomarna kommer klubben att rekommendera röntgen av alla avelsdjur. Klubben kommer att aktivt övervaka de resultat av HD/AD röntgen som presenteras i SKK:s veterinärregister, för att i tid kunna ingripa och förhindra en ökning av antalet fall.

Porto-systemisk shunt

Porto-systemisk shunt är ärftlig och klubben rekommenderar uppfödare att vara restriktiva i sin användning av avelsdjur som lämnat valpar med shunt.

Klubben rekommenderar alla uppfödare av irländsk varghund att shunttesta sina valpar innan leverans.

Ögonsjukdomar

Klubben kommer att bevaka de resultat som inrapporteras till SKK gällande ögonundersökningar i syfte att förhindra en ökning av antalet fall av katarakt och i tid kunna sätta in åtgärder vid ytterligare fall av PRA.

Mentalitet

För att motverka och förhindra en inte önskvärd negativ utveckling av mentaliteten hos den irländska varghunden, har klubben gjort en skrivelse till Svenska domarföreningen. I denna skrivelse har man förklarat att endast mentalt stabila individer bör prioriteras i utställningsringarna. Klubben hoppas på detta sätt motverka uppfödning av rädda och osäkra individer, där rädslan i vissa fall kan övergå i aggressivitet.

Mentalbeskrivning är i nuläget inte ett sätt att bedöma en Irländsk Varghund, då det i dag finns för få mentaltestade individer för att få en idealbeskrivning att mäta hundarna mot. Trots detta förordar vi mentalbeskrivning då det i framtiden kan bli till hjälp att göra en bedömning av mentaliteten.

Exteriör

Vad det gäller exteriören finns inte några registrerade problem. Enligt enkäterna uppfattade en del att hundarna har blivit mindre, men det finns inte några data att tillgå, då man inte mäter mankhöjden på utställningar.

Det finns planer på att vart 3-5:e år i samband med specialutställningen genomföra en inventering av rasen. I detalj gå igenom ett antal för rasen väsentliga exteriöra punkter enligt rasstandard, för att bättre kunna fånga upp negativa trender och avvikelser från rasstandardens exteriöra beskrivning.

Officiella utställningsresultat är inte tillräckliga för detta ändamål.

Klubben ser positivt på att man deltar i Lure Coursing som ger hunden en hälsosam fysisk aktivitet, där hundens fysiska och mentala egenskaper sätts på prov.

SvIVKs avelsmål fram till år 2010

- Klubben kommer aktivt att arbeta för att sänka antalet fall av hjärtsjukdom, genom information om sjukdomen och en rekommenderad allmän hjärtundersökning av avelsdjur.
- Klubben kommer att aktivt arbeta för att få ett bättre statistiskt underlag för bedömning av antalet dödsfall i hjärtsjukdom respektive lunginflammation i rasen.
- Minska inavelsgraden på varje enskild kombination till högst 6,25 % (i fem generationer enligt tabellmetoden). En total inavelsgrad inom rasen på högst 2,5 % årligen
- Öka antalet avelsdjur och begränsat utnyttjande av enskild individ.